

RUHUN
ARAYIŞINDA

JOHN COTTINGHAM

Çeviri: Alp Poyraz

JOHN COTTINGHAM

John Cottingham İngiliz düşünürdür. Londra yakınlarındaki Merchant Taylors' School'da ve Oxford'daki St John's College'da eğitim görmüştür. Araştırmalarının odak noktası erken-modern felsefe (özellikle Descartes), din felsefesi ve ahlak felsefesi oluşturur. Londra Üniversitesi Heythrop Koleji'nde Profesör, Oxford St John's Koleji'nin Onursal Üyesidir. Aynı zamanda Londra King's College Felsefe Bölümü'nde Misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Cottingham, Ratio dergisinin editörlüğünü, Aristoteles Derneği'nin, İngiliz Din Felsefesi Derneği'nin, Zihin Derneği'nin başkanlığını ve İngiliz Felsefe Tarihi Derneği'nin başkanlığını yapmıştır.

İÇİNDEKİLER

1- Ruh Arayışındaki İnsanlık.....	13
Ruhun Boyutları	19
Ruh ve İnsan Doğası	27
Ruh ve Ahlaki Bütünleşme.....	33
Fakat Neden Ruh?.....	41
2 - Ruhun Evrimi.....	49
Ruh Nedir?	49
Bu Dünyanın Dışından mı?.....	55
Ruhlardan Hayaletlere	63
Descartes ve Daralan Ruh	67
Kartezyen Otomatlar ve Düşüncenin Yaratıcılığı.....	71
Ruh-Beden Birimi ve Descartes'ın Dualizmi.....	79
İnsan Bedenlenmesinin Etik Sonuçları.....	84
3 - Ruh, Bilim ve Öznellik	91
Nesnel Bilim ve Özel Deneyim.....	91
Bilinç: Yanılsama mı, İndirgenemez Bir Gerçeklik mi?.....	96
Panpsişizm Dönemeci	102
Bilinç İçin Bir Yer Bulmak.....	107

Ruhun Toprakları	115
4 - Kısmen Gizli Ruh.....	127
Ruh Arayışından Kendini Tasarlamaya.....	127
Ruhun Opaklığı ve Psikik Bütünleşme	135
Psişenin Derinlikleri	140
Ruhun Tanrı'ya Olan Gizli Özlemi.....	147
5 - Ruh ve Aşkın Olan	157
Aşkın Olana Ulaşmak	157
Doğala Karşı Doğüstü: Yararsız Karşıtlık.....	165
Ölümsüz Özlemler ve Ruhun Bakımı:	175
Metafizikten Praksise.....	175
Aşkılık ve İnsani Yazgımız	183

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Ruh kavramının uzun ve problematik bir tarihi vardır ama belki de şaşırtıcı şekilde hâlâ çok canlı bir güce sahiptir ve günümüzde yankılanmaya devam etmektedir. Kitabın ilk bölümünde görüleceği gibi, bu kavramı çok farklı bağlamlarda, edebî ve şiirsel yazılarda, gündelik konuşmalarda, insanlar kendilerini derinden ilgilendiren şeyler hakkında konuştuklarında görmek mümkündür. Hakiki “kendimizi” veya kimliğimizi bulmaya yönelik güçlü insani ihtiyaç hakkında konuşurken; bütünleşik ve ahlaken değerli yaşamlar sürme göreviyle boğuşurken; varoluşlarımıza anlam verebilecek sevgiyi ve şefkati ya da bir başka insanla bir olmanın veya doğal dünyayla uyum içinde olmanın verdiği neşeyi ararken yüzeye çıkıverir ruh kavramı. Öyleyse ruh kavramı, fikir tarihçilerinin veya teologların özel ilgi alanı olmak şöyle dursun, göstermeyi umduğum gibi, insan olmanın ne olduğu konusundaki düşüncelerimizin merkezinde durmayı talep eden bir kavramdır.

İnsan yaşamı ateşten bir gömlektir ama hepimiz doğamızdaki en iyi olanı gerçekleştirmek üzere bu mücadeleye öyle veya böyle gireriz; bu şekilde anlam bulur, tamamlanırız. Kitabın ilk bölümünde geçtiği gibi, “ruh arayışındaki insanlık” resmi, bana göre, (sonraki bölümlerde inceliyor olacağım birçok nedenle), bu fikri ifade etmenin çağrışım dolu ve semereli bir yoludur. Bu terminolojiyi kullanmamızı gerektiren hiçbir şey yoktur elbette. Felsefi konuşma biçimi, mecbur olduğumuz argümanlarla nadiren ilerler; fakat daha çok, insanın içinde bulunduğu zor durumun getirdiği varoluşsal ve ahlaki meydan okumalarla başa çıkmak için belli yorum çerçevelerinin nasıl uygun olduğunu göstermeye çalışır.

Bu kitapta yazdıklarımın çoğundaki yöntem ve üslup, son yıllarda çalışmalarımı giderek daha fazla biçimlendirmiş bir hedefle, yani daha “insani” bir felsefe anlayışını öne çıkarma isteğimle ilişkilidir. Profesyonel bir felsefecinin soyut argümantasyon ve analiz gibi, değeri ve önemi tartışma götürmez teknik aletlerini hiçbir şekilde bir köşeye atmadan, bu yaklaşım, edebî, sanatsal, şiirsel, yaratıcı, estetik ve duygusal farkındalık tarzlarına dayananlar dâhil olmak üzere, insan zihninin kullanabildiği tüm kaynakları kullanmaya hazırdır. Ruh kavramı üzerine düşünmeyi çekici kılan bir diğer şey de tüm bu çeşitli farkındalık tarzlarının son derece önemli olduğu bağlamlara girmeden onu çok uzun süre incelemenin mümkün olmamasıdır.

Sokrates, Batı’daki felsefi araştırmaların kurucu babası, kendisini tarif ederken “ruh bakımı”na¹ özel bir il-

¹ Sokrates, Platon’un *Savunması*nda bildirildiği haliyle, 30b.

gisinin olduğunu söyler; ve sadece anlayış gücüyle ilgilenme düzeyinde girişilebilecek bir iş değildir bu, bir bütün olarak insanı içermelidir. Her birimiz için ruh arayışında olmak (doğamızdaki en iyiyi fark edip hayata geçsin diye mücadele ettiğimiz için) aslında şu antik “kendini bil” projesinin parçasıdır (Sokrates’in kulak verdiği bir başka buyruktur bu). Son derece zor bir görevdir, özellikle filozoflar için belki de çünkü Nietzsche’nin deyişiyle “mantık kabiliyetinin fazla irileşmesi”² tuzağına düşerler genellikle; ama umarım bu mütevazı kitap, arayışın kişisel ve felsefi yönlerinin ne kadar iç içe olduğuna dair bir fikir vermeyi başarır.

Ruh konusu felsefenin birçok alanına dokunur. Okurlar, ilerleyen sayfalarda bu konuya ahlak felsefesi bakımından (1. bölüm), felsefe tarihi bakımından (2. bölüm), zihin felsefesi bakımından (3. bölüm), felsefi psikoloji bakımından (4. bölüm) ve din felsefesi bakımından (5. bölüm) yaklaştığımızı görecekler. Ruh konusu birçok farklı açıdan irdelenmesi gereken bir konu; ve hem bu kitapta hem de son dönem yazdıklarımın birçoğunda amaçlarımdan biri, felsefi soruşturmanın genişlemesine, “kuş bakışı” bir kavrayışını öne çıkarmak, böylece dünya görüşümüzün farklı parçalarının nasıl birbirine geçtiğini (veya nasıl çatıştığını) görmeyi ve göstermeyi deniyorum.

Kitaptaki beş bölüm yeni olmakla birlikte, bazı kısımlarında geçmiş çalışmalarımın yararlandım; adlarını burada anabildiğim için minnettarım: 2. bölümde, “The Question of Ageing” [*Philosophical Papers* 41, no. 3 [No-

² Nietzsche, *Putların Alacakaranlığı*, Aforizma 4.

vember 2012]: 371-396), *On the Meaning of Life* (London: Routledge, 2003), “Cartesian Dualism: Theology, Metaphysics and Science” (in *The Cambridge Companion to Descartes*, ed. J. Cottingham [Cambridge: Cambridge University Press, 1992], 236-257), ve “Descartes and the Problem of Consciousness” (in *Consciousness and the Great Philosophers*, ed. S. Leach ve J. Tartaglia London: Routledge, 2016], 63-72); 3. bölümde, “Cartesian Ethics: Reason and Passions” (in *Cartesian Reflections* [Oxford: Oxford University Press, 2008], chapter 12); 4. bölümde, “Integrity and Fragmentation” (*Journal of Applied Philosophy* 27, no.1 [2010]: 2-14); ve 5. bölümde, “Descartes, Sixth Meditation: The External World, ‘Nature’ and Human Experience” (in *Descartes’s Meditations: Critical Essays*, ed. V. Chappell [Lanham, MD: Rowman and Littlefield, 1997]).

Kitaptaki konular üzerine düşünürken yıllar içinde çeşitli seminerlerime ve konferanslarıma ve sunumlarıma katılanlara, en yakın zamanda ise, ne yazık ki 2018’te kapanan, Centre for the Philosophy of Religion at Heythrop College’daki katılımcılara çok borçlandım. Kendilerinden çok şey öğrendiğim birçok arkadaşım ve meslektaşım arasında Fred Aquino, Clare Carlisle, Sarah Coakley, Brian Davies, Max de Gaynesford, Stewart Goetz, Philip Goff, Peter Hacker, John Kekes, Michael Lacewing, Simon May, Iain McGilchrist, Thad Metz, Anthony O’Hear, Stephen Priest, John Schellenberg, Roger Scruton, Eleonore Stump, Samantha Vice ve Mark Wynn’a özel teşekkürlerimi sunarım. Fiona Ellis ve David McPherson’a arkadaşlıkları ve felsefi sezgileri için ve dak-

tiloyla yazılmış metnin tamamını okuyup paha biçilmez yorumlarda bulunma nezaketini gösterdikleri için özellikle minnettarım. Bilim insanının bakış açısına ilişkin yararlı tartışma için Dr. Matt Cottingham'a teşekkürü borç bilirim. Ayrıca Princeton University Press'ten Ben Tate'e yüreklendirmesi için, Maia Vaswani'ye düşünceli ve verimli metin düzenlemesi için, James Curtis'e kitabın kapsamlı dizini için ve iki isimsiz okuyucuya en keskin ve yapıcı önerileri için teşekkür etmek isterim.

John Cottingham

West Berkshire, England

Ocak 2019